

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра прикладної математики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
математики і інформатики

Григорій ЖОЛТКЕВИЧ

” 08 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Прикладні задачі аналізу "великих даних"

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти бакалавр

галузь знань 11 – Математика та статистика

спеціальність 113 – Прикладна математика
(шифр і назва)

освітня програма Прикладна математика
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет математики і інформатики

2023 / 2024 навчальний рік

Кафедра прикладної математики

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету математики і інформатики
 “29” серпня 2023 року, протокол №8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)
Кізілова Наталія Миколаївна, доктор фіз.-мат. наук, професор кафедри прикладної математики.

Програму схвалено на засіданні кафедри Прикладної математики
 Протокол від “28” серпня 2023 року №10

Завідувач кафедри Прикладної математики

(підпис)

Валерій КОРОБОВ

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) Прикладна математика
 назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми
 (керівник проектної групи) Прикладна математика

(підпис)

Сергій ПОСЛАВСЬКИЙ

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету математики і інформатики Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
 назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “29” серпня 2023 року, протокол №1

Голова науково-методичної комісії факультету математики і інформатики

(підпис)

Ольга АНОЩЕНКО

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “**Прикладні задачі аналізу великих даних**” складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки
 _____
 бакалавр
 _____
 (назва рівня вищої освіти)

спеціальності _____ 113 Прикладна математика _____

спеціалізації _____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “**Прикладні задачі аналізу великих даних**” є надання знань в галузі сучасного статистичного аналізу «великих даних», відповідних математичних і аналітичних моделей, їх програмної реалізації та практичних застосувань у рішенні конкретних прикладних задач.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни.

Основними завданнями вивчення дисципліни “**Прикладні задачі аналізу великих даних**” є вивчення студентами основних статистичних методів, математичних моделей та підходів у аналізі різних типів «великих даних», знання прикладних пакетів програм для рішення актуальних прикладних проблем.

1.3. Кількість кредитів – 12

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-й
Семестр	
8-й	-й
Лекції	
32 год	Год
Практичні, семінарські заняття	
22 год	Год
Лабораторні заняття	
	Год
Самостійна робота	
66	Год
у тому числі індивідуальні завдання	
	Год

1.6. Заплановані результати навчання

студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Знати:

1. основні методи та підходи до аналізу «великих даних»;
2. статистичні та аналітичні методи досліджень «великих даних»;
3. сучасні пакети прикладних програм для статистичного аналізу «великих даних»;
4. структуру та особливості роботи з базами «великих даних» в мережі Інтернет;

Вміти:

1. використовувати сучасні статистичні методи для аналізу «великих даних» в різних прикладних задачах;
2. вміти користуватися існуючими програмними пакетами та розробляти власний програмний код для чисельної реалізації аналізу «великих даних»;
3. розробляти системи штучного інтелекту для аналізу «великих даних»;
4. проводити пошук інформації у вигляді «великих даних» в мережі Інтернет.

2. Тематичний план навчальної дисципліни.

Розділ 1. Статистичні методи та аналітичні моделі аналізу «великих даних».

Тема 1. Види і структура різних типів «великих даних».

Тема 2. Основні статистичні методи аналізу «великих даних».

Тема 3. Головні аналітичні моделі науки о даних.

Тема 4. Методи та алгоритми штучного інтелекту в аналізі «великих даних».

Розділ 2. Конкретні прикладні задачі обробки та аналізу «великих даних».

Тема 5. Методи «великих даних» для аналізу медичної інформації.

Тема 6. Реалізація аналізу «великих даних» в біоінформатиці.

Тема 7. Реалізація аналізу «великих даних» в геоінформатиці.

Тема 8. Реалізація методів «великих даних» при аналізі економічної інформації.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Статистичні методи та аналітичні моделі аналізу «великих даних»												
Тема 1. Види і структура різних типів «великих даних»	16	4	3			9						
Тема 2. Основні статистичні методи аналізу «великих даних»	15	4	3			8						
Тема 3. Головні аналітичні моделі науки о даних	15	4	3			8						
Тема 4. Методи та алгоритми штучного інтелекту в аналізі «великих даних»	14	4	2			8						
Разом за розділом 1	60	16	11			33						
Розділ 2. Конкретні прикладні задачі обробки та аналізу «великих даних».												
Тема 5. Методи «великих даних» для аналізу медичної інформації	16	4	3			9						
Тема 6. Реалізація аналізу «великих даних» в біоінформатиці	15	4	3			8						
Тема 7. Реалізація аналізу «великих даних» в геоінформатиці	15	4	3			8						
Тема 8. Реалізація методів «великих даних» при аналізі економічної інформації	14	4	2			8						
Разом за розділом 2	60	16	11			33						
Всього годин	120	32	22			66						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Структура масивів «великих даних» на прикладах	2
2	Регресивний, кореляційний, факторний і кластерний аналіз даних.	2
3	Методи аналізу та розпізнавання зображень	2
4	Аналітичні моделі для дослідження «великих даних»	2
5	Алгоритми глибокого навчання і штучного інтелекту в аналізі «великих даних»	4
6	<i>Контрольна робота</i>	2
7	Типи медичної інформації та засоби її обробки	4
8	Типи біологічної інформації та засоби її обробки	2
9	Типи геофізичної інформації та засоби її обробки	2
	Разом	22

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Виконання домашніх завдань за темою «Інтернет речей (Internet of Things) та методи аналізу «великих даних»»	20
2	Написання та валідація програмного коду для аналізу конкретної медичної інформації	22
3	Написання та валідація програмного коду для аналізу медичних зображень	24
	Разом	66

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом

7. Методи навчання

Лекційні та практичні заняття проводяться дистанційно за допомогою платформ Google Meet або Zoom.

8. Методи контролю

- Перевірка виконання домашніх завдань
- Контрольна робота
- Проведення заліку.

Критерії оцінювання

Контрольна робота оцінюється у 20 балів. Робота складається з теоретичних та практичних запитань. У разі правильної обґрунтованої відповіді студент отримує за завдання бали; якщо у відповіді є помилки, бал не зараховується.

Зміст семестрового проекту: студентам надано файл даних з відкритих джерел у вигляді часових рядів для статистичного аналізу даних вказаним статистичним методом. Потрібно провести статистичний аналіз з використанням доступного або власно розробленого програмного коду, проаналізувати результати обробки і запропонувати відповідну математичну модель дослідженої системи.

Після виконання семестрового проекту студенти надають звіт, за результатами цього звіту виставляється оцінка до 40 балів за такими критеріями:

0-10 балів - Було проведено аналіз файлу даних, однак практичної реалізації не отримано.

10-25 балів - Було проведено аналіз файлу даних та запропоновано математичну модель задачі. Був використаний доступний метод обробки даних, але без відповідного аналізу даних.

25-35 балів - Було проведено аналіз файлу даних, статистичний аналіз даних з використанням власно розробленого програмного коду, який був протестований на відомому масиві даних.

35-40 балів - Було проведено аналіз файлу даних, статистичний аналіз даних з використанням власно розробленого програмного коду на базі чого була запропонована математична модель у вигляді системи диференціальних рівнянь.

Екзаменаційна робота складається з трьох завдань і передбачає письмову відповідь на два теоретичних питання зі списку, який надається студентам заздалегідь, а також розв'язання практичної задачі.

Кожне теоретичне завдання оцінюється максимально 15 балами, задача – 10 балами.

По кожному завданню залікової роботи нараховується:

- максимальний бал у разі правильно обґрунтованої відповіді;
- за незначні помилки оцінка зменшується від 10 до 30 відсотків;
- за значні логічні помилки оцінка зменшується до 50 відсотків, якщо хід міркувань в цілому правильний;
- якщо відповідь не відповідає жодному з критеріїв – виставляється 0 балів.

Шкала оцінювання: чотирирівнева

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Кізілова Н.М. Методи аналізу «великих даних». Методичні рекомендації з курсу «Прикладні задачі аналізу великих даних» для студентів спеціальності «Прикладна математика». Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна. 2021. – 96 с.
2. Шаховська Н.Б., Болюбаш Ю.Я., Верес О.М. Організація великих даних у розподіленому середовищі. // Обчислювальна техніка та автоматизація. Вісник ДонНТУ. 2014. – № 2(27). - С.147–155.

Допоміжна література

1. Lowman M. A Practical Guide to Analytics for Governments: Using Big Data for Good. John Wiley & Sons. 2017. 224p.
2. Prasad Y.L. Big Data Analytics. Made Easy. Notial Press. 2016. 228p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Omar H., Jumaа A.K. Big Data Analysis Using Apache Spark MLlib and Hadoop HDFS with Scala and Java
https://www.researchgate.net/publication/332936006_Big_Data_Analysis_Using_Apache_Spark_MLlib_and_Hadoop_HDFS_with_Scala_and_Java/link/5ce5c3c7299bf14d95b1cfc0/download
2. Marr B. Big Data in Practice
https://books.google.pl/books?id=UIU7jgEACAAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
3. Багато підручників з математичної статистики <http://statosphere.ru/books-arch/multistat/69-k-muller.html>